

T. Bordačov: Starý svetový poriadok je mŕtvy

- CZ24 News | 30. prosince 2022

SVET: Všetky tie vážne protirečenia, ktorým Rusko čelilo na medzinárodnej scéne v roku 2022, sú pre nás kombináciou dostatočne priaznivého globálneho kontextu a kolosálnych prekážok pri dosahovaní konkrétnych zahraničnopolitických cieľov.

Na jednej strane starý rok znamená finále pre nadvládu Západu, ktorá trvala niekoľko storočí a teraz zaujíma už len obranné pozície. Na druhej strane, odporcovia Ruska disponujú kolosálnymi zdrojmi, ktoré môžu vrhnúť do boja. Niet pochyb o tom, že sa bude potrebné s týmito problémami vysporiadať aj v nadchádzajúcom roku 2023. A čím lepšie budeme na to pripravení, tým úspešnejšie Rusko vstúpi do nového medzinárodného poriadku, ktorý sa nám formuje pred očami.

Starý svetový poriadok je mŕtvy. Najnovšie pokusy o jeho oživenie – uskutočnenie takzvaného „summitu demokracií“ Spojenými štátmi v roku 2021 – už boli nielen nezmyselné, ale dokonca bez zamýšľaného informačného efektu. Nie je náhoda, že sa nedočkal žiadneho viditeľného pokračovania. Západný poriadok zomrel, pretože jeho vládcovia, ekonomicky najrozvinutejšie a najvyzbrojenejšie krajiny sveta stratili schopnosť diktovať životy druhým. Ich kolosálne mocenské schopnosti sa ukázali ako nezmyselné pokiaľ ide o prostriedky určené na predchádzanie protestov a odmietnutie riadiť sa pokynmi Washingtonu a európskych metropol.

Jediným nástrojom, ktorý v roku 2022 zostal pre USA a Európu, je nátlak a zastrašovanie. No treba si uvedomiť, že ako základ dokonca relatívne stabilnej medzinárodnej spolupráce je dosť slabý.

Keď povieme, že tá či oná krajina alebo jej spoločnosti „dodržujú sankcie voči Rusku“, znamená to, že zainteresované osoby sú priamo a bezprostredne ohrozené ich bezpečnosťou alebo relatívnou ekonomickou prosperitou. V takomto režime môže Západ bojovať proti Rusku alebo Číne, ale nie je možné týmto spôsobom vytvoriť niečo nové – znižovanie závislosti a vytváranie alternatívnych spôsobov komunikácie sa stáva bežným javom.

Dokonalým príkladom sú výsledky nespočetných hlasovaní vo Valnom zhromaždení OSN. Stále viac štátov, aj keď sa prezentujú formálne dôvody na odsúdenie ruských aktivít, sa s tým neponáhla. Veľmi dobre si uvedomujú, že sa môžu stať ďalšími objektami nátlaku.

Čo je však oveľa dôležitejšie, znižovanie závislosti od Západu sa stáva dôležitou podmienkou rozvoja pre mnohé krajiny Ázie, Afriky, Stredného východu a Latinskej Ameriky. Ako na túto výzvu reagovať, Spojené štáty a ich spojenci zatiaľ nevedia. Preto idú tou najjednoduchšou cestou – presviedčaním svojich občanov o vlastnej neomylnosti a ostatným ponúkajú len násilie.

Teraz sa krajiny Západu – USA, Európa a ich pár spojencov – menia na vojenský tábor, ktorý sa stavia proti zvyšku ľudstva. Takúto skúsenosť už mali – európske koloniálne ríše vznikali len hrubým nátlakom a vojnou. Vtedy však svet nebol priestorom suverénnych štátov, kedy by väčšina dosiahla úroveň rozvoja, umožňujúc im robiť nezávislé rozhodnutia. Vtedy neexistovala žiadna Čína, ktorá by ponúkala alternatívne zdroje a Rusko bolo súčasťou imperiálneho sveta, nie jeho protivníkom. Preto sa otázka, či je západný vojenský tábor schopný získať späť aspoň časť svojich pozícií, stáva vecou viery, nie racionality. Nemožno však poprieť, že je stále množstvo takých, ktorí veria vo všemohúcnosť Západu, a to aj v Rusku.

Navyše, možnosti USA a Európy sú skutočne kolosálne. Zatiaľ dokážu devastačne pôsobiť na najdôležitejšiu infraštruktúru súčasného sveta – medzinárodný obchod a financie. Najväčšou výhodou Západu je jeho autoritárska a vertikálne integrovaná štruktúra. Tam, kde je svetové spoločenstvo na pochybách a myslí na záujmy svojich občanov a ich bezpečnosť, západné vlády sa neobávajú následkov pre obyčajných Američanov alebo Európanov. Tí sú jednoducho pripravení znášať ťažkosti dúfajúc, že sa nakoniec vrátia k pokojnej existencii na úkor zvyšku sveta. História však ukazuje, že autoritárske poriadky môžu byť úspešné len dočasne – strategicky vždy prehrajú.

Západný vojenský tábor má vlastných pešiakov, ktorých vždy bez problémov obetujú. Je to obyvateľstvo bývalej Ukrajiny, čiastočne štáty východnej Európy vrátane Fínska, ktoré sa v priebehu niekoľkých mesiacov zbláznilo, prípadne Taiwan. Ukrajinský prípad je zatiaľ obzvlášť dramatický. Keď sa všetci presvedčili o neschopnosti obyvateľstva tohto územia vytvoriť štát rovnako priateľský k svojim susedom, stalo sa nástrojom vojny vo svojej najčistejšej podobe. Okrem toho je to uľahčené kultúrou nepriateľstva a násilia, ktorá je tam zakorenená. V roku 2022 sa územie Ukrajiny dostalo do svojho historického stavu „divokého poľa“ na rusko-európskej hranici. Zatiaľ väčšina tohto územia zostáva v rukách Spojených štátov a Európy a vojenské udalosti ukazujú, že boj o nápravu mysle na Ukrajine tak skoro neskončí.

V globálnom meradle Rusko nemusí bojovať o sympatie obyvateľov a vlád krajín, ktoré tvoria 85% obyvateľov Zeme – keďže väčšina krajín voči nám takzvané sankcie neuvalila. Tieto sympatie sú už na strane Ruska. Sú spôsobené čiastočne našou dôstojnosťou, ale hlavne vlastným záujmom mnohých nezávislých štátov. Dôvod je v už spomínanej jednoduchej túžbe po slobode určovať si, ako sa rozvíjať, a nie hľadať si svoje miesto v „potravinovom reťazci“ riadenom Spojenými štátmi. To je základom pre vznik takého nového fenoménu, akým je svetová väčšina v roku 2022 – súbor krajín, ktoré sledujú svoje vlastné ciele, pričom sa snažia zbaviť totálnej kontroly zo strany Západu. Svetová väčšina je najdôležitejším faktorom, ktorý tvorí kontext medzinárodných zmien priaznivých pre Rusko.

No samotný kontext nemôže vyriešiť naliehavé problémy zahraničnej politiky. Sympatie a podpora, pripravenosť na spoluprácu a jej praktický obsah neznamenať, že priatelia Ruska podriaďujú svoje záujmy záujmom Ruska. Bolo by ľahkomyselné dúfať, že by sa niekto vo svete za nás obetoval, aby sa vyriešil ukrajinský problém. Zmena medzinárodného poriadku je pre všetkých dlhý a nákladný proces, v ktorom musí každý šetriť energiou. V Rusku je zatiaľ pre mnohých ťažké pochopiť a prijať motívy konania iných. Mnohí analytici sú zvyknutí, podobne ako Západ, rozmýšľať v zaužívaných kategóriách.

Máme však na našej strane zásadné uznanie nezávislosti našich partnerov. Za týchto podmienok nie je na správaní svetovej väčšiny najdôležitejšie to, čo tieto štáty subjektívne robia pre Rusko, ale dôsledky ich objektívnej túžby po vlastnej nezávislosti od našich protivníkov. Hoci aj tam ide diplomacia plným prúdom. Ukazovateľom je miera rastu obchodu, vrátane high-tech produktov dôležitých pre Rusko, s krajinami ako Čína, Turecko a mnohými ďalšími. Vráťame susedov v bývalom ZSSR, voči ktorým dnes niekedy vznášame nie úplne premyslené výhrady. Nesmieme zabúdať na dôležitosť hodnôt – teraz je veľa krajín sveta na strane Ruska, pretože sú znechutené nacionalizmom a ničením tradičných hodnôt, ktoré presadzujú Spojené štáty americké a západná Európa.

Inými slovami, najdôležitejšou udalosťou roku 2022 nebol ani tak kolaps starého svetového poriadku,

ale začiatok formovania nového. Mocenskou základňou tohto poriadku je svetová väčšina. Každý z jej účastníkov samostatne smeruje k nezávislosti pre seba a v dôsledku toho k väčšej slobode pre každého. Mocenská základňa bývalého poriadku – vojensko-ekonomický blok Západu – aktívne bráni svoje pozície, prejavuje vytrvalosť a schopnosť využívať svoje zdroje. Rusko v tejto konfigurácii definujúcej podobu roku 2023 je jedným z najdôležitejších hráčov, ktorých vzťahy so Západom prekročili hranicu vojensko-politickej konfrontácie. To, že sa tak stalo, je náš osobný problém, produkt jedinečných okolností súvisiacich s dôsledkami rozpadu ZSSR pred 30 rokmi. To, čo nám pomôže prežiť v roku 2023 a vyhrať v budúcnosti, je naša veľmi priaznivá medzinárodná pozícia a, čo je najdôležitejšie, naša vlastná ekonomická odolnosť a spoločenská morálka.

AUTOR: Timofej Bordačov

[ZDROJ](#)

Překlad: News Front